

DAACIA

2 Lei

Redacția și administrația:
Timișoara I. -
Str. Lovinici No. 2

Telefon:
Redacția și administrația 12-06
Tipografia 14-69

Ziarul de afirmare românească al Tinutului Timiș — Apare sub egida Astei Bănățene

Sefredactor:
ROMULUS P. ROȘU

Abonamente: Anual 500 lei, pe 6 luni 300 lei. Pentru
țărani, preoți și învățători 300 lei.
Pentru întreprinderi 2000 lei.

Director administrativ:
Dr. NICOLAE ILIEȘIU

ROMA

Sunt noțiuni cu conținut a căror valoare trebuie căutată în abstract.

Aci în Banat și în Ardeal, îndeosebi în fragedă tinerețe ni s'a sădit în suflete o credință: Roma.

Dascălii noștri, apostoli sdrențeroși și trudiți, schimbau alternativ sapa cu abecedarul, pentru că asta era soarta intelectua-lului român stabilit la sate; să fie sclavul gleei pe care o muncea, ca să-și asigure traiul familiei, iar timpul ce și-l mai smulgea din viața-i chinuită, îl petrecea în încăperile să-racăcioase ale școlii confesionale. Acolo era alt om. Când vorbea despre limba și le-gea strămoșească, despre Traian sau Dece-bal, trupul gârbovit se îndrepta brusc, iar pe față i se întipărea o mândrie și o demni-tate, pe care, mici fiind, n'am înțeles-o încă.

Mai târziu, când simțul nostru de com-prehensiune s'a dezvoltat, i-am adâncit în suflete pe latinisti. Bădă Cârțan, intruchi-para setei de cultură și emancipare națio-nală, luând traista în spinare nu s'a oprit până pe malurile Tiburului. Așa a cetit el în hrisoave că neamul românesc își trage obâr-șia dela Roma.

Roma era un conținut abstract, un simbol al milioanei de români cari întrezăreau ziua când vor scutura lanțurile robiei.

Și ziua a venit. A fost un triumf al nostru și al latinității.

De atunci s'au scurs două decenii.

Fascismul a pus stăpânire pe întreaga Italie. Această grupare politică dirijează soarta italienilor, dându-le îndrumări în poli-tică, în economie și în cultură.

Presă italiană dirijată de fasciști, ne ata-că mereu. Pe noi, pe români. O campanie tendențioasă și absolut nejustificată caută să distrugă legăturile de prietenie, bazate pe afinități de cultură și înrudire de sânge.

Acum câteva zile, trimisul special al unui mare ziar din Roma, plimbându-se prin Bul-garia, a descris stările din România. Din nu-știu care localitate balneară a văzut șiroae de sânge curgând prin România. În Dobro-gea locuită de 600.000 bulgari (!) viața a devenit un iad și așa mai departe, cam tot în genul acesta.

Altul, tot „trimis special”, al unui ziar Italian, stând la Budapesta a creionat un tablou foarte sumbru al situației din Tran-silvania. Două milioane de unguri așteaptă eliberarea, dela italieni, pentru că forțele Ungariei sunt cam neglijabile. Noi români, ne-am pliotisit de trai bun și dezertăm pe capete în Ungaria.

Chiar și ungurii sau bulgarii mai exage-rează afirmând uneori că în Transilvania ar fi un milion și jumătate de maghiari, sau trei sute de mii de bulgari în Dobrogea, ob-servăm însă că ziarele italienești le-a luat-o înainte.

De câte ori s'a strecurat în zările româ-nești vre-o informație tendențioasă, privi-toare la alte țări guvernul a luat imediat măsuri. Ziare cu tradiție și bază serioasă au fost suspendate.

Armistițiul de 30 zile

cere Italia și Germania
pentru soluționarea litigiilor europene
O nouă conferință a celor patru mari puteri ?

Bruxelles, 17 (Rador). — „Havas” transmite:

Ziarul „La Nation Belge” publică o corespondență particulară din Londra care spune între altele:

Din isvor demn de încredere se anun-ță că Vaticanul ar fi primit două note: una dela ambasada Germaniei și alta de-la ambasada Italiei pe lângă Sfântul Scaun. În aceste note s'au insistat asup-ra preinselor asuprairi pe care le-ar avea de suferit germanii din Polonia și italienii din Franța și Tunisia.

Guvernele Germaniei și Italiei declară în aceste note că ele doresc să-și mani-feste intenția și grija lor de a se aranja pe cale pașnică diferendele ce frământă Europa. Declarând pe de o parte că sunt gata să se aperse imediat împotriva ori-cărei încercări de a li se impune soluțiuni cu forța, cele două guverne fac puterilor occidentale următoarele propuneri fina-le:

1. Să se stabilească un armistițiu de 30 de zile, în timpul căruia ambele părți se vor abține dela orice acțiune, pentru-

ca în acest interval să poată fi organiza-tă o conferință a ministrilor externe ai Franței, Angliei, Germaniei și Italiei.

2. Cei patru miniștri se vor sili să se pună de acord asupra unei soluții în chestiunea Danzigului. Dacă isbutesc, această soluție să fie prezentată de An-glia guvernului polon, care va fi invitat să se pronunțe dacă soluția găsită pri-mejduște independența Poloniei. Un răspuns negativ la această întrebare, ar urma să fie interpretat în sensul că Po-lonia acceptă soluția propusă.

3. Dacă se soluționează chestiunea

Danzigului, termenul de 30 de zile ar putea fi prelungit, pentru că cei patru miniștri de externe, să poată trata și alte chestiuni, într'o ordine pe care ei o vor fixa de comun acord.

Germania și Italia exprimă speranța că acceptarea propunerilor lor, ar deter-mina o destindere în relațiile interna-ționale și că Vaticanul le va acorda spri-jinul său moral.

Facerea acestui demers a fost hotări-tă în cursul recentelor întrevederi dela Berchtesgaden.

Regi și șefi de state arbitrii

OSLO, 17 (Rador). — Hamilton Fish, președintele grupului parlamenta-rilor americani la congresul Uniunii in-terparlamentare, într'un interview acor-dat ziariștilor străini, a declarat că are intenția să propună ca în Europa să se ajungă la un armistițiu de o lună, pen-tru ca între timp miniștrii de externe ai Franței, Marelui Britanii, Germaniei și

Italiei să se întâlnească spre a examina situația.

Dacă nu se va putea ajunge la un acord, asupra punctelor esențiale, ce vor veni în discuție, ar urma ca un tribunal arbitral, format din regi Norvegiei și Belgiei și din șefii de stat ai Irlandei și Elveției, să fie numit spre a rezolva defi-nitiv problemele discutate.

Presă engleză afirmă că:

Italia a părăsit definitiv Ungaria

Germania urmează să protesteze contra felului cum sunt tratate minoritățile germane din Ungaria, înțelegând să ia măsuri pentru „proteguirea” lor

Londra, 17 (Rador). — „DAILY SKETCH” SCRIE CA UNUL DIN REZULTATELE PRECISE ALE CON-VERSATIILOR ITALO - GERMANE DELA SALZBURG A FOST PĂRĂSI-REA DEFINITIVĂ A UNGARIEI DE CĂTRE MUSSOLINI.

IN SENSUL ACESTA S'A COMUNI-CAT UNGARIEI CĂ NU MAI POATE CONTA PE SIMPATIA ITALIEI. ACEASTA INSEAMNĂ CĂ S'A DAT MÂNĂ LIBERA REICHULUI.

UNUL DIN PRIMELE REZULTATE ALE ACESTEI NOUI SITUAȚII ESTE

CĂ S'A ATRAS ATENȚIA GUVERNULUI UNGAR, CĂ ESTE PROBABIL CA GERMANIA SĂ PROTESTEZE CONTRA FELULUI CUM SUNT TRĂ-TATE MINORITĂȚILE GERMANE ÎN UNGARIA ȘI SĂ IEA MĂSURI PEN-TRU „PROTEGUAREA” LOR.

Guvernul italian, care are controlul dis-creționar al presei din Italia, nu s'a sinchi-sit de neadevărurile ce se colportează pe seama noastră. Dimpotrivă, pe cale oficială se caută a se discredita și diminua forța României.

Fără de această atitudine, ne permitem să le reamintim fraților noștri, că în timpul războiului mondial, când panica și anarhia se incubase printre milițienii italieni, o bună parte o frontului lor a fost apărut de

voluntarii români, cari au părăsit armata austro-maghiară în masă, pentru a se înrola apoi în falangele românești cari și pe me-leaguri străine au înțeles să-și facă datoria către neam și țară.

Cu un moral ridicat și dând dovadă de o vitejie de neîntrecut, ostașul român a apă-rat Italia în primejdie, punându-și viața în slujba unui ideal comun.

Acest sprijin a venit atunci când s'a rupt frontul și când toate unitățile italienești fu-

geau în debandadă spre câmpia Padovei. Consacrarea bărbăției și a curajului româ-nesc s'a făcut în acele momente grele.

Roma ne vorbește azi de sus, cu o oare-care grandoare, bagatelizând fara și ostașul român.

E dureroasă obligațiunea pentru noi, amintim totuși Romei, că nu s'a stins încă neamul celor ce și-au spus cuvântul, atât de răspicat, pe frontul italian.

ROMULUS P. ROȘU

Grădina rozelor, — grădină părăsită

Astăzi, când baionetele se nălță pădure, pare oarecum nepotrivit, să scrii despre un trandafir. Inadevăd, mulți ne vom întreba, ce rost mai are să îngrijim o floare, în vremurile când pe ramuri ghimpate, de oțel, înmuguresc florile de foc și florile de sânge, când oameni, mii și mii de oameni, stau gata să moară în plină floare a vieții?

Și totuși, o floare, oricând, și oriunde s'ar găsi, îndeamnă la blândețe, destinând încordările nervoase, ne redă nouă înșine, mai buni, mai înțelegători, mai iertători.

Minunea aceea rotată, acea vietate a lumii vegetale, cu șopori crestați, cu petale dantelate, cu staminele ca albinele, cu toată gingașia ei fragedă și catifelată, pare că-i anume făcută din o clipă de reculegere, dintr'un strop de liniște.

O floare plânge și râde cu noi, în un destin al ei de nesfârșite înfățișări cromatice și parfumate. Înmanunchiată în simetrie, botezată în arcuirea atâtor cubice, floarea e simbolul armoniei, al clipitei smulse din eternitatea marelui echilibru al naturii. Ea reține taina primăverilor dătătoare de viață, — viața ei e generatoare de alte vieți, maternitate sfântă, pură, cum numai aceea a Maicii Domnului a fost.

De aceea mă întorc și străbat și mă înfrîtez, pe aleile năpădite de buruieni, ale grădinii, care a fost odată, a rozelor.

Câtă străduință și migală, cât suflet curat, rispite cu generozitate și sacrificiu, se ofilesc acum, și mor.

Grădina rozelor, minunată colecție de tot soiul de trandafiri, a reușit să înscrie Timișoara ca pe unica metropolă europeană, posesoarea unui atât de variat și de original tezaur înflorit. În fiecare rondou, în fiecare parcelă, se deschide spre soare, cu fiecare pup de trandafir, un nume, o poveste nescrisă a aceluia care l-a cultivat și l-a iubit.

De pe balcoanele romanticelor destăinuirii de dragoste, din parcurile tăcerilor îndurerate, din glie și din inimi, s'au plămădit acele zeci și sute de mărturii ale frumosului, aduse cu multă trudă și transplantate, la noi, pe malurile Begheului timișorean.

Și pare că, în fiecare trandafir, se ivește astăzi, din buruieni, o lacrimă, o implorare.

Pași mulți se adâncesc în nisipul grădinii, dar trec. E nepăsarea care-și plimbă sista și crede că rozele cresc, fiindcă trebuie să crească.

Dar, oare, unde sunt și ce fac, amicii rozelor? Exista doar o societate, cu membri din cele mai alese straturi ale Timișorii?

Sau, dacă n'a mai rămas nimeni care să ocrotească florile orfane, datoria revine Primăriei, de a prelua și de a îngriji acest patrimoniu. Horticultura orașului având la îndemână mijloacele necesare va putea salva grădina rozelor, pentru a nu deveni un cimitir al sacrificiilor, pe cari, le-au prestat, cei ce, ochiu cu ochiu, au altoit frumusețea trandafirilor din toate colțurile lumii, într'un singur colț.

Să nu lăsăm să se închidă pentru totdeauna, pleoapele acestor ochi. Căci nu ne-au făcut nici-un rău.

C. M.-L.

Pentru logoditi!

Mobile, articole de porțelanuri și de sticlărie, tețin la

**L. Schmidt
n. Schuster**

Timișoara I., Strada Lonovici 3.

CONTRIBUȚIUNI LA ISTORIA UNIRII 1918-19

Jurnal, de Prof. Traian Mager, Arad, 1939

Așa se intitulează al patrulea volum ce încheie cadrul istoric al Monografiei Ținutului Hălmașiu, publicat de d. prof. Traian Mager zilele acestea cu prilejul împlinirii alor două decenii dela desrobirea prin arme a provinciilor de dincoace de Carpați. Prin o ușoară digresiune, autorul îmbrățișează în acest volum, în complexitatea lor, evenimentele desfășurate pe cursul superior al Crișului Alb (fostul județ al Zărandului în ultima lui întindere), inclusiv Corpul Voluntarilor Horia întrucât întreaga acțiune privește organizarea ofensivei Diviziei 2 Vânători, pornită din regiunea Hălmașului, la 16 Aprilie 1919.

Cartea cuprinde 252 pagini, având anexat la început o hartă a defileului Hălmașului cu operațiile militare din

ziua ofensivel, iar la sfârșit opt pagini de documente fotografice.

Jurnalul merge dela 1 Nov. 1918, până la 16 Aprilie 1919, cuprinzând următoarele capitole: I. Revoluția din 1918, înființarea Consiliilor și a Gărzilor Naționale, — ca introducere, II. Gărzile Naționale Române în Ținutul Hălmașului: 4. XI. 1918—16. II. 1919. III. Subteroaarea trupelor maghiare: armata română ocupă Hălmașul: 16. II.—31. III. 1919. IV. Concentrarea trupelor române la Hălmașiu și ofensiva dela 16 Aprilie 1919. (Descrierea luptelor pe Valea Crișului Negru continuă până la 19 Aprilie, ocuparea orașului Beiuș de către batalionul II Horia.)

Se poate comanda cu Lei 150, la Librăria Diecezană, Arad.

Exploatarea loturilor școlare în județul Timiș-Torontal

Timișoara, 17. — Pentru dublarea învățământului teoretic cu cel practic, după cum am anunțat la timp, pe lângă fiecare școală primară s'a dispus înființarea câte unui lot de experiență, a cărui întindere să fie de câte 5 jugăre.

Planul întocmit de Serviciul agricol județean, prevede modul de exploatare a suprafeței de 5 jug., după cum urmează: jumătate jug. se va planta cu pomi roditori, din speciile și soiurile cari convin mai bine regiunii și sunt mai căutate, cu o subcultură potrivită, din care se va destina o parte drept școală de puști, iar alta pentru altoit.

Se va planta $\frac{1}{4}$ jug. cu vie sub formă de cultură demonstrativă cu soiurile cele mai apreciate și recunoscute de I. C. A. R.

Deasemeni, pe o suprafață de $\frac{1}{4}$ jug. se va înființa o grădină completă de zarzavat, cu o repartizare în cultura legumelor în așa fel ca să corespundă tuturor necesităților unei familii, grădăritul făcându-se cât mai intens posibil.

Un $\frac{1}{4}$ de jug. va fi pentru o grădină botanică și altul pentru cultura plantelor medicinale, iar $\frac{1}{2}$ jugăr pentru lucernă, sau trifoi roșu (după regiune) și porumb furajer pentru murat, pe o suprafață de maximum 1000 m².

Restul de 3 jug. rămâne pentru cultură, cu 4 parcele egale, într'un asolament de 4 ani și anume: leguminoase, cereale de toamnă, prășitoare și industriale, precum și cereale de primăvară.

Dintre leguminoase, se vor prefera borceașurile de toamnă și primăvară și lintea. Dintre cerealele de toamnă: grâul, orzul și ovăzul. Dintre prășitoare și industriale: porumbul, sfecla de furaj și de sămânță, cartoful, ceapa, usturoiul, rapa cănepa și inul, iar dintre cerealele de primăvară: ovăzul.

În asolament și pentru fiecare cultură în parte, se pot face demonstrații culturale, cu soiuri, cu îngrășăminte sau de altă natură.

În loturile unde se găsește teren impropriu culturilor obișnuite, se va da o deosebită atențiune culturilor de răchită, pepinerelor de zlopi, salcâmi etc.

La aranjarea planului de însemănțare, se va ține seamă și de estetică. În cazul când lotul este îngrădit în întregime sau numai livada de pomi, cu o cheltuială foarte mică se poate instala o crescătorie de păseri și obligator albinăritul.

În curtea școlară se vor planta duzi, frunzele lor să servească la creșterea viermilor de mătase care este obligatorie.

Stabilirea în amănunt a planului de lucru și exploatare, se face de șeful Ocolului agricol în înțelegerea cu directorul școlii.

Primăria comunală urmează a da îngrășămintele necesare și a îngrădi loturile cu sârmă ghimpată. Deasemeni, la executarea lucrărilor, se va recurge la ajutorul primăriei, care să oblige pe săteni ca, în locul prestațiilor ce datoresc, să pună la dispoziția directorului școlar mașini, animale de tracțiune și chiar mâna de lucru la nevoie. Este de dorit însă ca mâna de lucru să fie dată de premilitari. Lucrările ușoare vor fi executate de elevii școlii din clasele 5—8 și 7. Totul însă se va face după indicațiile șefului de ocol, care controlează personal lucrările tehnice.

Elevii vor purta câte un carnet special în care se vor trece rezultatele obținute, precum și un carnet de contabilitate. Asupra recoltei și valorii ei, dispune comitetul pedagogic județean, după ce asigură cheltuielile de exploatare.

Pentru loturile școlare cari se vor vedea mai bine îngrijite și exploatare, se vor acorda premii între 2—8000 lei, din cari, 50% se trece pe seama școlilor din clasă ultimă, pentru fondul de excursiuni, sau cooperativei școlare, ori elevilor săraci și sărăcuțoși. Restul: 25 % la fondul de rezervă pentru investițiuni pe lot și 25% directorului școlar.

Pentru clasificarea și notarea loturilor va funcționa o comisiune de plasă și una județeană.

În asemenea condițiuni, desigur că plugarul de mâine, va avea o mai temeinică cultură agricolă.

MEMENTO TIMIȘOREAN

Calendar

JOI 17 AUGUST

Ortodox: Sfântul Martir Miron († 352).
Catolic: Sfântul Bertram.
Farmacii de serviciu. Circ. I: Weisz, Str. Mercy. — Circ. II: Löw, Str. 3 August și Meiszner, Piața Petru Maior 2. — Circ. III: Cristea, Piața Lahovary 1. — Circ. IV: Steaua, Piața Drăgălina 4. — Circ. V: Kávary-Chioreanu. — Fratelia: Panajoth. — Freidorf: Eremitis.

Spectacole

PROGRAMUL CINEMATOGRAFELOR:
Capitol: „Liliacul”, cu Lida Baarova și Hans Moser.

Scala: „Amanda”, cu Ginger Rogers și Fred Astair — „Uraganul” cu Dorothy Lamour.

Corso (fost Rivoli): „Senorita”, cu Jeanette Macdonald și Nelson Eddie.

Apollo: „Prințul fatal”, cu Francoise Rosay.

Radio

JOI 17 AUGUST

Radio-România, Radio-București, Radio-Experimental. O r a 7: Concert de dimineață (discuri), Gimnastică ritmică, Continuarea concertului dimineții (discuri), Sfaturi pentru gospodine. O r a 12: Muzică variată (discuri). O r a 13: Ora, Sport, Cota Dunării și a barei Sulina. O r a 13.05: Concert de prânz, Orchestra de salon de vară; voce: Petre Gusti: Serenadă în ritm de foxrot de Friml; În bilețelul parfumat, tango de Anatol Albin și Dol ochi frumoși, tango de Adina și Gheorghiu (voce: Petre Gusti); Două foxroturi de Gruwel; Dece ai plecat, tango de Victor Predescu și Aai să revii într'o zi, tango de Vintilescu (voce: Petre Gusti); Nu știu ce doresc, blues de Walter Vogel; O romanță veche și Arii românești. O r a 13.45: Spectacole. O r a 13.55: Continuarea concertului: Romanța în fa major de Beethoven; Nopti în Harlem, fox de Carol și Te-am iertat, vals lent de Stiplošek. O r a 14.10: Radio-jurnal. O r a 14.30: Continuarea concertului Orchestrei de salon de vară: Barcarola venețiană și Cântecul primăverii de Mendelssohn; Numai cine cunoaște dorul, vals caracteristic de Translateur; Mars persan de Johann Strauss și Ștefania, gavotă de Czibulka; Serenada napolitană și Serenada sărutului de Michely; Mi-a cântat un rus din balalaică, tango și Cu lăutarii după mine, cântec românesc de Ion Vasilescu (voce: Petre Gusti); Arii românești. O r a 15.10: Actualități. O r a 19: Ora, Mersul vremii. O r a 19.02: Actualități culturale. O r a 19.17: Muzică din filme. O r a 20: Câile lumii vechi de Const. Gerota. O r a 20.20: Cântece românești de I. Buiacă (în primă audiere), Nicolae Șerbănescu (voce): Printre miriști; Crești pădure; Foale verde matostat; Cucule cu pene sure; Oltule, Oltule. O r a 20.40: Nicolae Cucu, xilofon. O r a 21: Concert simfonic, dirij. de Erich Kleiber, Leo Blech și Richard Strauss (discuri): Uvertură la „Egmont” de Beethoven (orch. filarm. din Berlin, dirij. de Erich Kleiber); Murmurul pădurii din „Siegfried” de Wagner (Orch. Operii de Berlin, dirij. de Leo Blech); Don Quichote de Richard Strauss (Orch. Operii din Berlin, dirij. de Richard Strauss); Focuri de artificii de Strawinsky (orch. filarm. din Berlin, dirij. de Erich Kleiber). O r a 20: Radio-jurnal (I); Sport. O r a 22.15: Muzică ușoară (discuri). O r a 22.30: Potpuriuri de cântece germane (discuri): Cântece populare (voce: Fritz Eitel); Potpuriuri de cântece de copii de Lützow (voce: Carmen Lahrmann); Potpuriuri de cântece de dragoste (voce: Julius Patzak); Selecțiuni de lieduri (Soc. corală „Liedertafel” din Berlin). O r a 23: Radio-jurnal I). O r a 23.15: Lieduri germane (discuri): Lied de Radeke (voce: Karl Schmitt-Walter); Două lieduri de Melicher (voce: Erna Sack); Lied de Egon (voce: Franz Völker). O r a 23.30—24: Emisiune românească pentru Germania: I. Frumuseți medievale în România de Alex. Hodoș. II. Muzică românească. III. Jurnal în limba germană (faptele săptămânii).

Mai ețtin ca oriunde

cu mâncări bune și băuturi veritabile veți putea trăi mulți ani...

bun, curat și ețtin se servește la Restaurantul

„BOLTA RECE” Prop. Bădeanțu Petre
Timișoara Cetate Str. Vasile Alecsandri 3 Vis a vis de Banca Românească
Sprîlîniti Comerțul Românesc

Cum s'au desfășurat serbările marinei

Solemnitățile dela Constanța -- Discursul M. S. Regelui

București, 17. — Intr'un cadru impresionant s'au desfășurat în ziua de 15 August crt., serbările tradiționale ale zilei Marinei, în portul Constanța.

La ora 8 dimineața, navele marinei regale române, ambarcațiile Yacht-clubului regal român: „Crai Nou”, „Crăiță”, „Hoinar”, „Dor deval” etc. și ale Salvamar-ului, încadrând yachtul regal „Lucaefărul” au arborat marea pavoaz. Înălțarea marelui pavoaz s'a făcut prin saluturi și salve de tun.

Pe nava S. M. R. „Dacia” s'au imbarcat toți cei ce vor fi decorați cu „Virtutea maritimă”, conferită de M. S. Regele Carol. Pe Yachtul regal „Lucaefărul” s'au imbarcat personalitățile cu invitații speciale, afară de membrii guvernului și oficialitățile, care au întâmpinat la sosirea trenului regal pe M. S. Regele, care a coborât însoțit de Marele Voevod Mihai de Alba-Iulia.

La coborirea din tren, M. S. Regele și Marele Voevod Mihai au fost întâmpinați de către d-nii: Armand Călinescu, președintele Consiliului de ministri, g-ral adj. Paul Teodorescu ministrul Aerului și al Marinei, N. Otescu rezident regal al ținutului Marea, etc.

Comandantul Marinei regale d. vice amiral Bărbuneanu, a dat raportul M. S. Regelui după care d. general T. Nicolau primarul municipiului, a oferit M. Sale pe o tavă de argint tradițională pâine cu sare.

Suveranul însoțit de Marele Voevod Mihai, de membrii guvernului și de ceilalți oaspeți au trecut apoi în revistă compania de onoare și detașamentele de străjeri și străjerite marinari, în care timp fanfara marinei militare regale intona imnul regal.

După trecerea în revistă a companiei de onoare, M. S. Regele, Marele Voevod Mihai, suita și membrii guvernului s'au îndreptat spre yachtul regal. La scara yachtului, pe care s'au imbarcat M. S. Regele și invitații, Suveranul a primit raportul dat de comandantul yachtului regal.

La orele 9.10 Măria Sa Marele Voevod Mihai de Alba-Iulia însoțit de comandantul forțelor maritime și col. adj. Dămănceanu s'au îndreptat spre N. M. S. „Regina Maria” pe bordul căreia s'a dat cetire după programul special de ceremonie, înaltului decret de înscriere în cadrele marinei regale române ca aspirant a M. S. Marelui Voevod Mihai de Alba-Iulia.

După aceasta, dl. general adjutant Paul Teodorescu, ministrul aerului și marinei a rostit un cuprinzător discurs, scoțând în relief progresele din ultima vreme a marinei române.

Pe bordul yachtului regal, în prezența M. S. Regelui s'a oficiat un serviciu religios de un sobor de preoți, în frunte cu P. S. S. episcopul Gherontie al Tomisului și Durostorului.

În acest timp pe toate navele marinei regale s'a dat citire listelor de eroi marinari căzuți pe ape pentru întregirea neamului.

După terminarea serviciului religios, o superbă ancoră de flori a fost aruncată în mare, în semn de pios omagiu adus eroilor marinari. Apoi a urmat un minut de reculegere, marcat printr'o lovitură de tun. În timpul solemnității de pe N. M. S. „Lucaefărul” au evoluat pe deasupra careului format de navele de război și celelalte ambarcațiuni, unități ale flotilei de hidroaviație care deasemenea au aruncat în mare o splendidă jerbă de flori.

După terminarea solemnității de pe N. S. „Lucaefărul”, comandantul forțelor maritime, d. vice-amiral Bărbuneanu a rostit o entuziastă cuvântare.

Între orele 10—10.15, Marelui Voevod Mihai de Alba Iulia i s'au prezentat ofițerii de pe N. M. S. „Regina Maria”. La orele 10.15, după terminarea serviciului divin oficiat pe bordul N. M. S. „Lucaefărul” M. S. Regele însoțit de suita și membrii guvernului, s'au urcat pe bordul distrugătorului „Regina Maria”. Suveranul a conferit personal „Virtutea

Maritimă”, persoanelor cari s'au distins în acțiunea pentru ridicarea marinei noastre.

După terminarea festivităților din port, la orele 11.30 a urmat solemnitatea punerii pietrei fundamentale a portului militar Tașaul, care va fi botezat, la inițiativa d-lui gen. adj. Paul Teodorescu, portul „Carol II”.

La orele 13.15 M. S. Regele însoțit de Marele Voevod Mihai și ceilalți oaspeți s'au înapoiat la Constanța.

La orele 13.30, pe bordul navei S. M. R. „Basarabia” a avut loc un banchet, cu prilejul căruia, răspunzând discursului Paul Teodorescu, M. S. Regele a rostit următoarea cuvântare:

CUVANTAREA M. SALE REGELUI

Domnule Ministru, iubiți camarazi,

„Pentru nimeni nu este o taină, dragoste pe care o port marinei noastre, — dragoste pe care anul acesta am ținut să o afirm și mai mult, prin înscrierea iubitelui meu fiu în rândurile marinei regale.

Cum ați spus foarte bine, acest an care a trecut, a fost un an mănos pentru marina noastră. A fost un an care însemnează un real progres, atât din punct de vedere material, cât și din punct de vedere moral.

Întreaga concepție a Noastră, a început să se îndrepte înspre ideea că marina nu este numai o jucărie, ci că marina, în adevăr, îndeplinește un rol primordial în organizația noastră, atât din punct de vedere al apărării naționale, cât și din acela al prestigiului și expansiunii noastre comerciale.

Pentru Mine, este un fapt care domină pe toate celelalte: venirea noului vas-scoală.

Am vorbit în anii trecuți, de acel faimos spirit care a creat marina noastră de astăzi. Prin venirea noului vas „Mircea”, nădăjduiesc să văd reînnoirea spiritului de reînțărare a credinței marinărești și a posibilității ca marinarii noștri, navigând mai

mult pe ape, să-și poată afirma, în fața lumii întregi, capacitatea și virtuțile lor.

Din punct de vedere al apărării naționale, eforturile care s'au făcut pentru înzestrarea marinei, arată că cei cari au răspuns de treburilor în această țară, sunt hotărâți de a o întări — de a o întări pe cât ne permit mijloacele — alături de marea ei soră, armata de uscat.

Strâns legate, cele trei elemente ale apărării naționale, armata de uscat, marina și aeronautica, sunt conștente că în ziua cea mare a chemării, vor fi cu tot sufletul la datorie. Exemplul celor din trecut, al celor pe care am avut cinstea de a-i pomeni astăzi, ne este o cheazăie la acest suflet și la acest îmbold al tuturor apărătorilor granițelor. Această apărare a granițelor, care trebuie să fie în sufletul flecărului român, nu numai al acelora cari poartă uniforma militară, o credință de oțel, trebuie să formeze o stâncă de neclintit a tuturor sufletelor românești, că aceia ce este românesc nu se poate da, că ceiace este românesc se va apăra și, mai mult decât aceasta, dacă cineva este iubitor de pace, el trebuie să știe că granițele, odată brăzdate, nu se pot schimba, fără o primejdie de cataclism mondial.

Știu că aceasta este credința tuturor celor adevărați patrioți, cari locuiesc în granițele noastre firești. Știu că aceasta este și credința marinarii noștri, cari vor ști, în clipa în care vom fi amenințați, să-și facă datoria și cu gândul că apărând granițele noastre, apărăm civilizația omenească.

Cu acest gând, plecându-Mă în fața celor cari și-au jertfit viața pentru gloria și viitorul neamului nostru, ridic paharul Meu pentru acei cari, mâine, dacă va fi nevoie, îl vor apăra, iar dacă nu va fi nevoie, vor ști totdeauna să păstreze sus și falnic, pavilionul și prestigiul românesc.

Sa trăiască Marina Regală! (Ovațiuni și urale prelungite).

La Timisoara

Grandioasa serbare de pe canalul Bega. Cuvântările rostite. Serbarea nautică dela strandul comunal

Timișoara, 17. — Ziua apelor s'a serbat în orașul nostru cu o deosebită solemnitate la care au luat parte toți reprezentanții autorităților civile și militare în frunte cu dl. dr. Gh. Ciupe, secretarul general al ținutului.

Solemnitatea s'a desfășurat pe canalul Bega, în dreptul morii mari, pe un șlep al S. D. R.-ului. În numeroasa asistență am remarcat pe d-nii: dr. Gh. Ciupe, prefect col. Virgil Popovici cu d-na, col. Giormăneanu șeful Inspectoratului Jandarmeriei, col. Volbură Poiană Năsturaș comandantul Cercului de recrutare, col. Braia dela Liga Navală, locot. col. Crăiniceanu, cap. Ursu comandantul Gărzii Naționale din Timiș-Torontal, ing. N. Spiridon, șeful Biroului M. O. N. T. al ținutului, dr. N. Table, secretarul general al municipiului, Andrei Lupuș secretarul chesturii de poliție, prof. Jucu dela Straja Țării, Eug. Spineanu dela Banca Victoria, prof. Puhala, dir. Tăbăran dela S. A. R. T. și meroși ofițeri din garnizoană și de marină.

SERVICIUL DIVIN

La orele 11.30 s'a făcut deschiderea solemnității cu un serviciu divin, oficiat de păr. prot. dr. Patrichie Țiucra asistat de păr. Niță Imbroane și diacon Mihailovici, răspunsurile fiind date de corul „Lyra” C. F. R. condus de dl. Secoșan.

S'a aruncat apoi o ancoră de flori în apă, după care păr. protopop dr. Patrichie Țiucra a rostit o impresionantă predică, vorbind despre însemnătatea zilei din punct de vedere național și economic și despre eroismul marinarii cari și-au dat viața pe altarul patriei. A mai subliniat eforturile ce s'au făcut în România, îndeosebi sub domnia Regelui Carol II, pentru dezvoltarea marinei noastre care astăzi se mândrește cu o

frumoasă flotă de război și cu numeroase vase comerciale.

MAREA NOASTRĂ ȘI CELELALTE APE

A luat apoi cuvântul dl. lt. col. Volbură Poiană-Năsturaș, comandantul Cercului de recrutare Timiș-Torontal, care, a sintetizat epopeia Mării noastre, și-a celorlalte ape ce scaldă Țara Românească. A arătat cât de strâns este legată istoria politică și cea economică a țării de apele românești pe care poezii le-au cântat, însoțindu-și cuvântarea cu citate din Eminescu, Alexandri, Goga, etc.

După ce mai stăruie asupra avantajilor pentru națiunea care stăpânește apele, se ocupă de unitățile navale române, de eroii războiului pentru întregirea neamului pentru cari s'a aruncat în valurile apei o cunună de flori, anunțând că M. S. Regele Carol II, înscrie ca ofițer al marinei pe Măria Sa Marele Voevod Mihai de Alba-Iulia.

Este cea mai strălucită dovadă dată Daciei-Traiane pentru a-se ști și dincolo de hotare, că M. S. Regele Carol II stăpânește nu numai pământul României, ci și apele ei aducătoare de prestigiu, glorie și bogăție.

Ziua Marinei trebuie să ne amintească de jertfa vie pe care noi suntem datori să o facem pentru întărirea flotei militare și comerciale. Apele noastre cari cuprind în adânc uimitoare bogății economice să nu rămână la suprafață numai întinse pustii de valuri, ci ele să însemne drumuri eterne ca mijloc plutitor de viață vie, cu bogății și cu suflet, cu cântec românesc pentru cinstea, întărirea și creșterea României.

Iar acela care veghează peste toate, care poartă pe umeri purpura mărilor când răsare soarele și are în frunte steaua norocului, a cerului și a siguran-

ței noastre, M. S. Regele Carol II, să trăiască împreună cu Măria Sa Voevodul Mihai de Alba-Iulia, mulți ani fericiți.

CUVANTAREA D-LUI GHEORGHE CIUPE

Astăzi să împliniște anul, de când s'au pus în ființă Ținuturile cu denumirile lor după ape: Timiș, Mureș, Olt, Dunărea Marea etc. Prin acestea denumiri s'a accentuat, cum nu se poate prin fraze însemnătatea apelor în structură economică și politică a Țării. Legiuitorul prin acestea denumiri a purces din concepția rădăcinii Țării, a țărânului român, care să spună a fi din valea Timișului, a Dunării, a Mureșului, și de pe Târnave înainte de a fi din Berzasca, Craiova, Galați sau Sighișoara.

Zilele trecute urcam Muntele Mic, de lângă Caransebeș și n'nădușala verii aveam o sete irezistibilă. Însoțitorii mei cunosători ai locului, m'au condus la două izvoare cristaline, la popășuri de câte o oră, pe cari eu nu le puteam bănuii. Ajuns pe culme de munte am văzut turme de vite și de cai, aproape sălbăticiți în libertatea mare, ce au. Eram nedumerit de unde se adapă și spre mirarea mea am văzut din multe locuri tîsnind apă răcoritoare, de o curățenie neasemănată. Am urcat până la crucea simbolică din vârful, de unde să deschide o priveliște neobișnuită și am privit în zare. Am văzut multe turle de biserică ceia ce mi-a atras îndeosebi atenția, a fost șarpele de argint, ce se desprindea din despicătura munților, ca apoi să dispară și am aflat, că este Timisul. Am admirat această minunată întocmire a naturii.

Cu câte-va săptămâni în urmă am fost la mare și am văzut vase plutitoare de capacitate nebună, cari poartă încărcături de alimente, sau oțel, semănător de moarte.

Nu se pot imagina terasamente, cari ar putea suporta acestea uriașe și nici punți cari ar putea înlocui marea dintre continente, cari își schimbă produsele și oameni prin vasele plutitoare pe spinarea apei.

Părăsindu-l de munte cu murmurul său inspiră poezii, fluviul majestos cu valurile sale tumultuoase îngroșe nămăntul și inspăimântă pe riverani, apa mării oferă plăcerea călătoriei fără praf și funingine, apa de ploaie dă servă plantelor, izvoarele din stepele Africane scapă de piere sigură călători rătăciți.

Apa deci este o condițiune de traiu, mai ales, că omul în egoismul său știe să o exploateze în folosul său. Țărânul muncitor în dogoarea verii imploră deschiderea baerelor cerului pentru a cădea ploaie răcoritoare, iar orăzarii cu praf și fum să dorește la izvorul de munte, sau la marea liniștitoare de nervi.

Ținutul nostru este mângăiat de valurile Dunării mărețe și de apa lină a Mureșului, și străbătut de zdurbalnicele valuri ale Timișului, Jiului, Cernei și Nerei, cari contribue la sporirea avutului său.

România este dăruită de natură cu ape mici și mari, a căror foloase le trage populația. Marea a înlesnit comerțul maritim și înjghebarea flotei de război, cea mai avansată gardă de apărare a hotarele Țării. De aici provine consacarea zilei de astăzi marinei.

Rezidența Regală a Ținutului prin graiul meu se atasează la preamărirea zilei și să închină în fata memoriei eroilor marinari.

S'a făcut apoi o călătorie pe Bega cu vaporul „Alion”, până dincolo de marginea orașului.

SERBAREA NAUTICA

După ameză, la Strandul Comunal, a avut loc o frumoasă serbare nautică, organizată de Liga Navală în colaborare cu Federația sporturilor nautice și la care au luat parte reprezentanții autorităților în frunte cu d. secretar general dr. Ciupe.

S'au desfășurat concursuri de natație și polo și concursuri de caice la care au luat parte mai multe cluburi sportive.

Seara, fanfara Tramvaiștilor a dat un concert urmat de jocuri de artificii și plimbării cu gondele.

Probleme minoritare

Evreii din România vor cere ridicarea cotei lor de imigrare în Palestina

Partidele principale în mișcarea sionistă

De vorbă cu delegații pentru Congresul Sionist din Zürich

Timișoara, 17. — După cum am anunțat în numărul trecut, la 15 August s'au început la Zürich lucrările celui de al 21-lea Congres Sionist Mondial. Cel dintâi a avut loc în 1897, din inițiativa fondatorului mișcării sioniste dr. Teodor Herzl. De atunci, cu oarecare întreruperi din cauza războiului mondial, Congresul s'a ținut din 2 în 2 ani cu scopul organizării căminului național evreesc din Eretz Israel — Palestina. Uniunea Națională Evrească — Jewish Agency — al cărei organ e congresul, cuprinde în lumea întreagă cca 1.300.000 Evrei înscrși la cotizația șekel-ului (carte de membru). Aceștia aleg câte un delegat la 3000 șekel pentru congres.

E de notat că sioniștii se consideră încă dela întemeierea mișcării, ca națiune evrească, nu numai coreligionarii unei credințe.

PARTIDELE SIONISTE

Dacă toți sioniștii sunt de acord în ce privește principiul construirii căminului palestinian (care să servească de refugiu Evreilor rău văzuți în țările unde locuiesc), modalitățile de realizare îi desbină în numeroase partede.

Principalele sunt următoarele:

Klalsioniștii, sau sioniștii generali, formează marele partid burghez de centru. Ei afirmă că, până la terminarea construcției din Eretz Israel, delferendele ideologice trebuiesc suspendate.

Eretz Israel Haoveded, sau Palestina muncitorească, este în realitate cartelul a două partide destânga: **Barissia** (Citadela Ierusalimului în momentul distrugerii lui) și **Šomer Hațair** („Străjerii Tineri”). Acest partid dorește să dea a preponderanță categorică agriculturii, fidel ideilor lui Herzl asupra punerii pe baze sănătoase a societății evreesci. Ideologia partidului este net colectivist, preconizând lucrarea în comun a pământului cumpărat cu capitalul național rezultat din colectele Fondului Național Evreesc și ale Fondului de Reconstrucție, cu excluderea capitalului individual.

Mizrachi este dreapta religioasă în sionism. Acest partid preconizează reconstruirea Palestinei pe baze religioase tradiționale. Inutil de subliniat că e în conflict cu elementele avansate ale tineretului.

Aceste trei partide au reușit în Ardeal și Bănat să delege câte 3 aleși pentru congresul anului acestuia.

(Merită o mențiune deosebită Partidul Statului Evreesc, în dizidență în mișcare dela congresul din 1935 ținut la Luzerna. Acest partid nu participă de atunci la Congrese.)

SITUAȚIA EVREILOR DIN ROMANIA E SATISFACĂTOARE

Am ținut să vorbim cu membrii delegației sioniste din Timișoara înainte de plecarea lor la Zürich. Dl. Carol Reiter, președintele pe țară al organizației, a fost ales pe lista Klalsionistă, însă fiind chemat la concentrare nu va putea participa la Congresul din Zürich. D-sa va fi înlocuit prin dl. dr. Andrei Weiss din Oradea.

Dl. președinte Carol Reiter și dl. Ladislau Mozes, secretar general, ne-au expus în câteva cuvinte punctul de vedere pe care-l va reprezenta la Zürich delegația de vr'o 30 de membri a sioniștilor din țară.

— „Vom arăta Congresului că situația Evreilor din România este cea mai satisfăcătoare din toată Europa Centrală. Toleranței și liberalismului față de noi a guvernului român, Evreii din România îi răspund printr'un loialism perfect și un spirit de sacrificiu exemplar.”

SPORIREA COTEI DE IMIGRARE

— „Noi înțelegem că interesele țării, care ne dă un adăpost atât de generos, cer o reducere considerabilă a numărului Evreilor din țară. Vom cere deci Congresului să admită a sporire sensibilă a cotei de 11%, hotărâte în 1937, pentru imigrarea în Palestina a Evreilor din România. Această sporire este și în interesul poporului nostru și sperăm s'o obținem prin solidaritatea tuturor delegațiilor din țară. Evident dificultățile nu vor lipsi din cauza Cărții Albe engleze, care echivalează cu retragerea Declarației Balfour.”

În dorința de a informa complet și obiectiv cititorii noștri asupra problemelor minorităților din România, am găsit util să dăm loc acestei expuneri sumare. Problema evrească, pe care n'o mai poate bagateliza nimeni, așteaptă o soluție grabnică. Este de dorit ca Congresul Sionist dela Zürich s'o aducă mai aproape de o deslegare satisfăcătoare.

N. I.

Inițierea Gărzilor Naționale, în comunele din plasa Caransebeș

Caransebeș, 17. — Dl. dr. Antoniu Marchescu, avocat în Caransebeș, fiind numit comandant al gărzii naționale F. R. N. pentru plasa Caransebeș, — începând programul de organizare, în ziua de Duminecă la 13 crt. a desfășurat organizarea pe comunele din notariatul Caransebeșul nou, — unde s'au prezentat fruntași comunelor românești: Poiana, Slagna și Cicleni, în frunte cu primarii comunali, — înscrierile făcându-se cu multă însuflețire.

Autoritățile locale fiind reprezentate prin dl. Lazăr Cucuruz notarul cercual și primarii acestor comune, — dl. dr. A. Marchescu, printr'o însuflețită cuvântare de îndemnuri bune, a expus principiile de organizare și rostul gărzilor în cadrul Frontului Renașterii Naționale.

A descris ce conduită trebuie să aibe membrii gărzilor, — să fie purtători ai credinței strămoșești, cercetând biserică, — să munciască cu conștiința pentru binele obștesc, — să pună tot interesul la ridicarea comunei din toate punctele de vedere. Să fie buni cetățeni, păstrând cu vrednicie virtuțile strămoșilor — cari au fost pătruși de cel mai profund dinasticism, să-și iubească cu sfîșnitie Țara și Regele nostru, purtătorul de grijă și părintele țărânilor noastre.

Formându-și grupurile în aceste comune, comandantul de grup au fost numiți pentru comuna Cicleni dl. I. Morariu inv.; pentru comuna Poiana dl. G. Ursulescu, comandant; pentru comuna Slagna dl. I. Negrei agricultor.

Contrabandista Margareta Friedmann

condamnată la un an închisoare corecțională și 1 milion lei despăgubiri către stat

Timișoara, 17. — Tribunalul Timiș-Torontal s. V-a s'a ocupat Miercuri dimineața de procesul contrabandistei Maria Friedmann, care fusese prinsă anul trecut la punctul de frontieră Jimbolia cu o însemnată contrabandă de aur, monede metalice streine și lei românești.

Valorile pe cari încerca să le treacă în streinătate, contrabandista le-a ascuns într'o cavitățe a geamantanului. Ea călătorea spre Triest și, întrebată de organele noastre de control dacă are asupra ei lucruri interzise la export, a răspuns negativ. După ce organele de control au percheziționat-o și i-au aflat valorile ascunse, Maria Friedmann a inventat un procedeu de apărare foarte simplu: pretindea că tot ce are asupra ei, aur, monede metalice, ecuci și lei românești în cantitate nenermisă la export, l-au fost încredințate de un oarecare

Schmuk, care i-a plătit costul transportului până la Triest și i-a promis și o recompensă de 1000 lei, dacă ajunge cu bine la destinație cu lucrurile de contrabandă. Cercetările ulterioare, însă, au dovedit că pretinsul Schmuk este un personaj imaginar, inventat de Maria Friedmann de circumstanță, la primele cercetări, în credința că în felul acesta va scăpa ea mai ușor de rigorile legii.

Tribunalul, judecând procesul în lipsa acuzatei, care spre a amâna desbaterea a trimis un certificat medical, pe care însă instanța nu l-a luat în considerare, existând bănueli asupra sincerității acestui act, a condamnat-o pe Maria Friedmann la 1 an închisoare corecțională, amendă de 1 milion lei în folosul statului, confiscarea valorilor corp delict, cheltueli de judecată și 132.000 lei despăgubiri civile către Banca Națională.

O bandă de spărgători terorizează comunele fruntașe din județul Timiș-Torontal

Timișoara, 17. — În ultimele două săptămâni, o bandă bine organizată de spărgători, operează în fruntașele comune din județul Timiș-Torontal, terorizând gospodarii și comercianții, furând tot ce le cade în mână.

Această periculoasă bandă, a cărei membri n'au putut fi încă identificați, au dat lovituri, până acum, în comunele Jebel, Liebling, Deta, Birda, etc.

În comuna Jebel, au furat dela comer-

ciantul N. Tulius 32.000 lei, iar dela comerciantul Christ 5000 lei.

Spărgătorii operează foarte abil, ceea ce dă de bănuț că între ei se găsesc specialiști în această materie, cari nu se lasă ușor prinși.

Cu toate acestea, se speră că banda va fi capturată curând, autoritățile jandarmerești luând întinse măsuri pentru identificarea și arestarea lor.

Organizarea gărzilor F. R. N. în plasa Birchis

Birchis, 17. — Dl. comandant al Gărzilor Naționale Col. în rez. Iosif Dreghic, din județul Severin a convocat pe ziua de 13 August 1939 o adunare în vederea înființării gărzilor F. R. N. în plasa Birchis. La această adunare au fost invitați dl. Aurel Corbeanu, pretorul Plasei Birchis, preoții, învățătorii, notarii și primarii din comunele Plasei Birchis și câte 3 fruntași propuși a fi comandanți ai gărzilor comunale la comunele din Plasă.

La ora 16 s'a oficiat un serviciu divin de către preoții: Bordoș Moise, Iulian Popescu și Aurel Hurduban, invocând Coborârea Duhului Sfânt. Răspunsurile la Sf. Slujba le-a dat corul din Birchis.

Preotul Moise Bordoș a ținut o scurtă cuvântare arătând însemnătatea zlei. A vorbit dl. primpretor Aurel Corbeanu, care printr'o însuflețită cuvântare a prezentat pe dl. Comandant al Gărzilor Naționale, arătând pe scurt binefacerile aduse de noul regim.

A luat cuvântul apoi dl. Col. în rez. Iosif Dreghic, care printr'o frumoasă cuvântare a arătat mulțimei care era adunată într'un număr foarte mare, scopul înființării gărzilor Naționale ale F. R. N. atribuțiunile gărzilor și că cine poate intra în aceste Gărzii Naționale, îndrumând populația să se înscrie în gardă și mergând pe la casele și satele lor să propovăduiească la totală lumea cele auzite. Comandant al Gărzilor Naționale al Plasei Birchis a fost numit dl. Gligor Bulzan din Birchis, care a mulțumit d-lui Comandant al jud. Severin, pentru frumoasă însărcinare, promițând că va fi la înălțime și că-și va face pe deplin datoria.

Dl. comandant la Gărzii pe județ a invitat pe d-nii preoți, primarii, notarii și delegații propuși pentru comandanți a-i gărzilor comunale, în sala mare a Primăriei, pentru a primi instrucțiuni în vederea înscrierii și constituirii gărzii în toate comunele din plasă.

Lucrările pentru electrificarea plasei Recaş se vor termina înainte de sfârșitul anului

Timișoara, 17. — După cum se știe, acum câteva luni s'a făcut la Recaş inaugurarea lucrărilor de electrificare ale celor 21 comune din această plasă, lucrări ce costă până la 9 milioane lei.

În urma cererii de aprobare, făcută de asociația de electrificare a comunelor din Recaş către Ministerul lucrărilor publice, acest minister a trimis deunăzi o adresă asociației, prin care o îndeamnă

să fixeze licitația pentru clădirea uzinei pe o dată mai recentă.

D. Gavrilă Ursu, pretorul plasei Recaş, s'a prezentat ieri cu această adresă la Rezidența Timișului, arătând că este necesar ca uzina să fie ridicată în așa fel ca până la sfârșitul anului comunele să fie luminate electric.

Lucrările se vor termina pe la Crăciun.

De ieri până azi

SPANIOLII OSTILI REGIMULUI FRANCO CONSTITUE O BANCA IN MEXICO

New York, 17 (Rador). — Cercurile financiare declară că în cursul săptămânii trecute au sosit la Mexico opt milioane de dolari aparținând capitaliștilor spanioli ostili regimului actual. Deasemenea se afirmă că în prezent se află la băncile din Mexico depozite în valoare de 20 milioane dolari aparținând capitaliștilor spanioli emigrați. Aceste capitaluri vor servi probabil la înființarea unei bănci destinate să ajute refugiații spanioli.

LUPTELE DINTRE EVREI ȘI ARABI CONTINUĂ IN PALESTINA

Jerusalim, 17 (Rador). — Acțiunea de represalii dintre Evrei și Arabi continuă. Arabii au atacat colonia evreiască Kiriat Anavi. Un arab a fost omorât de poliștii evrei. În colonia evreiască Kafar Manami s'au descoperit 5 bombe. A fost arestat un polișt evreu. Până ce situația se va ameliora a fost suspendată eliberarea deținuților din tabere.

ORAȘEL DIN LITUANIA DISTRUS DE INCENDIU

Berlin, 17 (Rador). — Micul orașel lituanian Gardsen, situat la 18 km. de Klaipeda a căzut pradă flăcărilor.

MOȘTENIRE DE MILIOANE ÎȘI CAUTA MOȘTENITORII

Chișinău, 17 (SIR). — Autoritățile locale au fost înștiințate de consulatul român din New York despre moartea numitului Harry Cohen, originar din Basarabia, care a lăsat o avere de câteva sute de mii de dolari, fără a indica moștenitorii. S'ar putea ca vreunul din Cohen-ii aflați la noi să fie rudă cu acesta.

PROPRIETARI DE PERMISE DE CONDUCERE SE MAI POT PREZENTA LA CERERILE DE RECRUTARE

București, 17 (SIR). — Marele Stat Major aduce la cunoștința tuturor posesorilor de permise pentru conducerea vehiculelor cu tracțiune mecanică, amatori sau profesioniști, cari nu s'au prezentat încă cerșorilor de recrutare pentru viza permiselor, că li s'a acordat un ultim termen de prezentare până la 31 August.

Sunt obligați să se prezinte toți posesorii de permise indiferent dacă au făcut sau nu, armata.

SE URMĂREȘTE ADERAREA UNGARIEI LA PACTUL MILITAR ITALO-GERMAN

Berlin, 17 (Rador). — Agenția „Havas” transmite: Cercurile competente desmint că Reichul ar fi propus Ungariei, strângerea relațiilor economice și militare, dintre cele două țări, în schimbul însușirii totale de către Reich, a revendicărilor ungare. Totuși, în cercurile bine informate, se crede că se urmărește aderarea Ungariei la pactul militar italo-german.

DUPĂ CE OMOARĂ DOI LUCRĂTORI UN BANDIT GERMAN SE SINUCIDE LA ZÜRICH

Zürich, 17 (Rador). — Poliția a arestat pe germanul Charles Roeter, de 29 ani, urmărit de justiție. Puțin înainte de a ajunge la comisariat, Roeter a fugit, trăgând focuri de armă și omorând doi lucrători cari au încercat să-l prindă. Fîind pe punctul de a fi prins, Roeter s'a sinucis. S'a constatat că el avea în apropiere de Zürich un garaj plin cu lucruri furate. El lucra în complicitate cu hoții.

CAMPANIA PRESEI GERMANE ÎMPOTRIVA POLONIEI A ÎNCETAT

Berlin, 17 (Rador). — Campania violentă a presei germane contra Poloniei, pe chestiunea Danzigului a încetat brusc.

JAPONIA SE VA DECIDE VINERI CU PRIVIRE LA AXĂ

Tokio, 17 (Rador). — Agenția „Domei” anunță că Vineri, consiliul de miniștri restrâns, ia hotărîre finală cu privire la relațiile Japoniei cu axa. Agenția „Havas” crede, că s'a stabilit un compromis între armată și guvern, cu privire la cooperarea militară cu puterile axei.

100.000 LEI PENTRU PRINDEREA ASASINULUI DELA ȘERCAIA

Șercaia, 17 (SIR). — Pentru descoperirea odiosului criminal care în noaptea de 10 spre 11 Iunie, a ucis cu lovituri de cuțit pe cismarul Török Andrei, părinții victimei au instituit un premiu de lei 100.000.

CONGRES CONTRA DICTATURILOR IN AMERICA

New York, 17 (Rador). — Congresul educației pentru democrație și-a ținut Marți ședința de deschidere. Tema generală a discursurilor a fost condamnarea dictaturilor care, după opinia oratorilor, — printre cari se aflau d-nii Murray Buttler, rectorul Universității Columbia, lordul Stand, cunoscut economist englez, și fostul ministru plenipotențiar al Poloniei în Statele Unite Ceikanowski. — Înseamnă cea mai mare amenințare pentru democrația din lumea întreagă. Președintele Roosevelt o trimis congresiștilor o telegramă înrându-le bun sosit.

REVOLUȚIUNARI IRLANDEZI HOTĂRESC CONTINUAREA ATENTATELOR

Chicago, 17 (Rador). — Sean Russel, șeful mișcării revoluționare irlandeze a pronunțat Marți un discurs în fața alianței americano-irlandeze, fiind prezenți 12.000 membri. D-se a declarat între altele că Armata Republicană Irlandeză continuă atentatele cu ajutorul dinamitei la Londra până ce ultimul soldat englez nu va părăsi Irlanda. A precizat că mișcarea ce conduce nu are nimic cu publicul englez, ci numai cu guvernul britanic. Aduarea a aprobat o moțiune pentru continuarea campaniei de atentate cu ajutorul dinamitei dusă în Anglia.

LUCRĂRILE CONFERENCEI UNIUNII INTERPARLAMENTARE

Oslo, 17 (Rador). — Dl. Carton de Wiart, președintele conferinței Uniunii Interparlamentare, care și-a început Marți lucrările, a propus ca dl. Rivar Lytke să fie președinte al actualei conferințe. În această ședință au luat cuvântul mai mulți oratori. Delegatul Poloniei a afirmat că este nevoie să se asigure împiedecarea Reichului de a comite greseli ireparabile.

PROFESOR UNIVERSITAR ENGLEZ DESPRE ROMANIA

Londra, 17 (Rador). — Ziarul „Evening Post” publică un lung articol semnat de T. L. Jeren, profesor universitar, recent înopiat dintr-o călătorie de studii politice și sociale din România. Autorul, ager observator și fin mînuitor al condului, mulțumeste pentru ospitalitatea de care s'a bucurat și analizează situația politică din România. Subliniază cu adîncă admirație și respect munca titanică depusă de M. S. Regele Carol II, pentru a sustrage poporul român de sub influența nefastă a politicienilor cari îl abăteau dela lucrările esențiale și îl minau virtuțile sufleteste. M. S. Regele Carol II, este plin de curaj și muncitor fără preget. Cea mai mare parte a puterii conducătoare a noului regim pornește dela El. Autorul declară că guvernul actual, de sub președinția d-lui Armand Călinescu, este un adevărat guvern de uniune națională. În încheiere dl. Jeren cere ca relațiile dintre Anglia și România să devină cât mai strînse. Pentru Anglia o Românie tare este o condiție de importanță majoră.

JAPONIA NU VA ADERA LA PACTUL AXEI

Londra, 17 (Rador). — Cercurile japoneze declară că este exclus ca Japonia să adere la pactul militar italo-german.

INSPECTIILE D-LUI SIDOROVICI

București, 17 (SIR). — Teofil Sidorovici, comandantul „Străzii Țării”, a plecat să inspecteze centrele pentru formarea comandanților dela Breaza, Predeal și Sf. Gheorghe, precum, și taberile și coloniile din Ardeal.

MINISTRUL POȘTELOR AMERICAN IN ITALIA

Roma, 17 (Rador). — Dl. Farley, ministrul poștelor americane a sosit Marți la Roma. Se declară oficial că vizita nu are caracter politic. Totuși, se crede că va avea întrevederi cu mai mulți membri din guvern și va fi primit privat de Papa.

O AMERICANĂ PALMUTĂ DE UN SOLDAT JAPONEZ LA TIENSIN

Tientsin, 17 (Rador). — Dana Rihard, cetățeană americană, care dispunea de un permis special de trecere, dat de autoritățile japoneze, a fost totuși oprită la intrarea în concesiunea japoneză și percheziționată de sentinele japoneze. Când a cerut să i se dea permisul, un soldat japonez a palmuit-o. Cu toate că autoritățile japoneze au cerut scuze consulului american, acesta a trimis un amplu raport la Washington.

ECONOMICE

In jurul dificultăților Băncii Mendelsohn & Co.

Cauzele dezastrului băncii din Amsterdam

Timișoara, 17. — Am relatat în numerele trecute moartea bancherului Mannheimer din Amsterdam și moratorul cerut și obținut, de casa de bancă Mendelsohn et Co., al cărei proprietar principal a fost dispărutul. Urmările grave ale acestui „krach” bancar se compară cu perturbările produse în viața economică internațională de sinuciderile bancherului belgian Löwenstein și a regelui chibritelor Ivar Kreuger.

După informațiile parvenite dela Londra și dela Amsterdam, dificultățile cu care lupta în ultimul timp Banca Mendelsohn și Co. se datorau unor speculații nenorocite. Se indică ca principalele: emisiunea nereușită a obligațiilor Companiei Franceze de Petrol, anumite speculații valutare legate de pierderi însemnate, transacțiuni de împrumut guvernului francez și altele, cari au

obligat firma să facă apel la repetate mari împrumuturi pe termen scurt pe piața Londrei. Din scadența în scadența acestea au provocat căderea băncii.

După moartea principalului acționar, la sfârșitul săptămânii trecute d-nii E. A. Schiom, Dr. D. J. van Aalst și P. G. Stach, coproprietari, nu s'au mai prezentat la Bursa din Amsterdam retrăgându-se din societatea comercianților de efecte.

După cum am anunțat în ultimul nostru număr, Tribunalul din Amsterdam a acordat moratoriul cerut de Banca Mendelsohn et Co., stabilind activele la 212.173.000 florini, iar pasivele în suma de 217.853.300 florini. Cei trei administratori judiciari numiți la tribunal vor căuta să limiteze dezastrul care amenință atât piața Amsterdamului cât și a Londrei.

Dupa constituirea consiliilor școlare din ținutul Timiș

Timișoara, 17. — Inspectoratul școlilor primare din ținutul Timiș a trimis Ministerului Educației Naționale rezultatul lucrărilor de constituirea consiliilor școlare din ținut. Aceste consilii s'au constituit, pentru toate cele cinci județe din ținut, la data de 2 August, într-o ședință prezidată de dl. secretar general dr. Gh. Ciupe.

În raportul care însoțește aceste lucrări, — raport iscălit de dl. secretar general dr. Gh. Ciupe și de dl. inspector Pavel Jumanca, — s'a arătat situația din fiecare județ și s'au făcut propuneri pentru punerea de acord a actualei situații cu noua lege a învățământului primar.

S'a mai arătat în raport că ținutul Timiș are în bugetul său suma de 8.000.000 lei pentru construcții școlare, sumă 1

care a repartizat-o școlilor din ținut.

CANTINE, ATELIERE, FARMACII

Pe lângă 100 de școli primare din ținutul Timiș, arată raportul trimis ministerului, funcționează centre de îndelniciri practice.

Cantine școlare sistematic organizate sunt pe lângă 195 de școli. În restul școlilor se vor depune stăruinți ca tuturor elevilor să li se servească lapte, la o anumită oră din zi.

Pe lângă 200 de școli din ținut există ateliere de lemnărie, țesătorie, gospodărie.

La un număr mare de școli funcționează cooperative și farmacii școlare, cari vor fi sporite și mai temeinic organizate în cursul anului școlar care începe.

Cronica judiciară

Amânări de procese la tribunalul Timiș-Torontal

Timișoara, 17. — Ieri urma să se judece la tribunalul Timiș-Torontal procesul țărănilor: Rusu Vasile Roman Mărculescu, Martin Iosif, Martin Pavel, din Ususău și Gârba Vasile din Lăpova, care a 3-a zi de Paște, anul acesta, au dat foc din imprudență pădurei comunei din Ususău, făcând pagube comunei de peste 30 mii lei.

Procesul s'a amânat pe data de 30 August, când va fi citat și Ministerul de interne.

Tot ieri s'a judecat și procesul lui Crainic Toma și Uroș Păteanu, învinuți de tâlhărie, numiți au atacat pe șoseaua Sănnicolaul-mare—Cenad pe sătenii Traian Niculae și Gheorghe din Vărfurile (Arad), ce mergeau cu căruța la târg, furându-le suma de 2 lei și răsturnând pe urmă căruța peste ei, pentru că să nu poată pleca îndată la postul de jandarmi din comuna vecină pentru a da de știre.

Sentința în acest proces se va da la 12 a lunii viitoare.

De asemenea a venit spre judecare ieri și procesul unui comerciant din Crucești, Atzner Ioan, învinuit că la 15 Iulie a încercat să treacă peste graniță din

Iugoslavia în România un stoc de 20 cămăși de mătase fără să plătească vamă. Comerciantul a fost prins de grănicerii români.

Judecarea acestui proces va continua la 19 Septembrie, când se va aduce în instanță dosarul inculpatului.

— CONTESTAȚIA UNUI MANDAT DE ARESTARE.

În 1937 a fost judecat și condamnat de tribunalul din localitate, la 6 luni închisoare, un comerciant timișorean, Ștefan Birceanu, pentru substragerea de sub sechestru a unor obiecte proprii, sechestrate în urma nerespectării unui contract cu P. T. T.

Condamnatul a făcut contestație la mandatul de arestare eliberat în urma condamnării sale. Contestația s'a desbătut ieri în completul de vacanță al tribunalului timișorean, pronunțarea sentinței amânându-se pe 23 August.

Uniforme și Articole P. R. N.
cu prețuri convenabile la croitoria
și ceaprazăria

T. IANCU
Timișoara P-ța Libertății P-tul Primăriei

SPORT

O sedinta importanta a Districtului Timisoara

Suntem in preajma inaugurării sezonului oficial de football. Comisia Campionatului Național a făcut toate pregătirile, astfel că în ziua de 27 August soccerul românesc va intra din nou în pulsalia obișnuită.

Alături de echipele din prima linie vor intra în joc și echipele districtuale, marea și inepuizabila rezervă a fotbalului românesc.

În Timișoara birourile locale sunt deja în plină activitate. În sedința de Luni s'au trasat liniile generale ale activității de toamnă, iar în sedința viitoare, care va avea loc Luni la orele 19, se va proceda la tragerea la sorti a itinerarului pentru turul de toamnă.

În afară de fixarea programului, ordinea de zi a districtului va mai cuprinde două chestiuni de capitală importanță, care impune prezența tuturor delegațiilor cluburilor.

Anume între membrii comisiei districtuale este o divergență care trebuie aplănată, lucru care nu se poate face decât cu concursul echipelor interesate, căci e vorba de modificarea numărului grupărilor participante în categoria primă a districtului.

Sunt foarte mulți partizani cari doresc reducerea numărului, alții în schimb vor menținerea formulei din anul trecut, și în fine se găsec și dintre aceia cari nu ar privi cu ochi răi nici majorarea numărului echipelor participante cu încă două.

Toate aceste deziderate au la bază argumente serioase, și tocmai pentru aceasta nu vrem să anticipăm nimic, lăsând celor direct interesați sarcina de a decide — prin vot — despre noul cadru al activității lor.

Neapărat un număr mai mic de echipe facilitează desfășurarea programului și contribuie la ameliorarea calității jocului prin faptul că echipele cari rămân sunt de valoare mai apropiată, dar în același timp poate produce o descurajare în rândul echipelor omise.

Tot în sedința de Luni se va întocmi și proiectul de buget care va fi supus aprobării adunării generale.

MATCHURI DE PREGĂTIRE PENTRU CAMPIONAT

Echipele nou promovate în categorii-

Calendrosportiv

— În legătură cu matchul Toma Aurel—Ernest Weiss, B. am Mittag scrie că Weiss și-a adjudecat victoria după o luptă excelentă, întrecându-se pe sine cu începere din repriza a șaptea.

Pentru a avea un control mai ușor asupra jucătorilor, Germania va introduce sistemul Diviziei Naționale.

Inotătorii timișoreni au plecat la campionatele naționale cari vor avea loc la București. Echipa este compusă din Püllök, Bohunitky, Albala, Lustig, Freund, Norman, Hozdovici, Bălint și Molnár, și este însoțită de d. Kürti ca manager și de d. Szerenyi, delegatul presei.

— La Belgrad a avut loc o partidă în nocturnă între B. S. K. și Iugosavia, în fața a 6000 spectatori. Matchul a fost câștigat de B. S. K. cu 3:1 (0:1).

— Germania a învins Franța la natație cu 54:18.

— Probele de natație încadrate în serbările din ziua Marinei au fost câștigate de Püllök, Bohunitzky, Norman, Hozdovici, Niqolici, Roșu și Golja, iar cele de caiace de Clubul German (Hertz-Gerti) și C. F. R. (Popovici—Costici).

le superioare, Electrica în Divizia B și C. A. M. T. în Divizia A. depun serioase eforturi, ca sezonul care bate la ușă să nu le găsească nepregătite.

La ambele grupări antrenamentele sunt în toiu și acum sunt pe cale să-și fixeze cadrele cu cari vor ieși pe teren cât se poate de bine pregătite.

În continuarea programului de pregătire se vor disputa chiar matchuri serioase.

Astfel Electrica se va deplasa Duminică la Jimbolia, unde va participa la serbările jubiliare ale C. S. Bohn, apoi în 27 August va primi vizita C. S. Lonia.

CAMT va inaugura sezonul cu un match internațional primind (?) în 20 August pe Borovo, care joacă un rol de frunte în Banatul jugoslav.

VA AVEA ELECTRICA PUBLIC?

O problemă care și-o pun echipele din Divizia B. este aceea a aportului care se poate aștepta din partea publicului, menit să înlăture deficitele materiale. Conducătorii echipei Uzinei Electrice, s'au sesizat din timp, și abandonând orice veleități de profituri, caută să echilibreze bugetul prin cointeresarea unui anumit număr de spectatori la toate matchurile pe cari le va disputa în Timișoara.

În acest scop a făcut un demers pe la toate echipele cu cari va juca, propunându-le acord, cât se poate de echitabil. Electrica este dispusă să renunțe la baremurile ce i se cuvin cu ocazia deplasărilor, în schimb cere să nu plătească nici ea echipelor vizitate. Așa că echipa care face deplasarea merge pe cont propriu, iar încasăările să fie întotdeauna în favoarea echipei gazdă. În acest fel se elimină din capul locului toate discuțiile de ordin material și pericolul ca echipa vizitate să se întoarcă cu ramburs din motivul că, în lipsă de încasări, echipa gazdă nu a putut plăti baremul.

În complotare Electrica va emite bilete de abonament, cu preț redus, pentru întreaga serie de jocuri pe care le dispută pe terenul propriu.

— În cadrele campionatelor naționale ale Ungariei, Szilagyî l-a învins pe Csaplâr la 10.000 m, stabilind un nou record național cu 30:54.6.

O mare demonstrație antiengleză la Bombay.

D. prefect col. Virgil Popovici la ruga din comuna Șag

Au fost premiate cele mai frumoase costume naționale

— Timișoara, 17. — Credincioșii din comuna Șag, și-au sărbătorit Marți 15 l. c., hramul bisericii, tradiționala Rugă, la care a luat parte și d. prefect col. Virgil Popovici cu dna, invitat de d. dr. Gh. Stoian, primarul comunei.

În mijlocul satului, unde s'a întins hora cea mare, d. prefect d. col. Virgil Popovici a fost întâmpinat de un grup de săteni în frunte cu țaranul Filip Iovan, șeful gărzii naționale din comună.

Hora era în toi și cu tot praful din stradă, flăcăii și fetele, dar și cei mai în vârstă, dansau cu tot focul cum se obișnuște la asemenea sărbători.

PREMIEREA CELOR MAI FRUMOASE COSTUME

S'a format apoi un comitet compus din d-nele: prefect col. Popovici, Lona dr. Stoian, ing. Epureanu dela herghelia Pădureni și maior Vladovici, cari au ales din horă pe fetele și nevestele cari purtau cele mai frumoase și curate porturi naționale.

Au fost premiate următoarele: Emilia Berlovan—Parța, Stana Surescu—Parța, Rusalina Anchi—Utvîn, Eva Ciuca—Jebel, Iuliana Ișfon—Șag, Drăgina Gruescu—Ghiroda, Iosefina Pătruț—Birda și Agneta Bâldea—Timișoara, cărora li s'au distribuit de către dna prefect col. Popovici, albume cu modele de cusături românești.

După aceasta, hora a continuat mai departe. D. prefect a vizitat Casa Națională care prin felul cum este îngrijită, e o mândrie a comunei.

SERBAREA ARTISTICĂ

Dela horă, d. prefect col. Virgil Popovici a fost condus la d. dr. Gheorghe Stoian unde a luat masa, iar seara a luat parte la serbarea artistică, organizată de d. inv. Victor Preda, cu concursul corului pe care d-sa l-a organizat. Sala Casei Naționale a fost plină de rani și intelectuali.

Serbarea a avut o deplină reușită. În sfârșit d. primar dr. Gh. Stoian a rostit o inimioasă cuvântare în care a mulțumit dlui prefect pentru cinstea deosebită făcută comunei Șag, precum și d-nei prefect pentru osteneala ce și-a dat de a alege și premia cele mai frumoase și curate costume naționale, ca să stimuleze pe țărânci a-se ocupa cât mai mult de industria casnică și a le face să se întoarcă la adevăratul port românesc.

A răspuns d. prefect col. Virgil Popovici, mulțumind pentru manifestatia de simpatie ce i-au arătat-o populația românească din comuna Șag, mijlocul căreia a petrecut câteva ore plăcute, prieluite mai ales de obiceiurile locale ce se mai păstrează din strămoși.

Deasemeni a rostit o cuvântare păr-

Ioan Cocioianu, parohul comunei, mulțumind dlui învățător Victor Preda pentru activitatea desfășurată în comuna Șag vreme de 3 ani, d-sa fiind numit rector de școală în comuna Nițhidu.

CEVA DESPRE SAT ȘI POPOR

Trebue să mai spunem că Șagul este una din cele mai frumoase comune de județul nostru. Are un hotar de 586 h, gâră și o populație de peste 2300 suflete din care numai 1/3 parte este românească, restul fiind șvabi. Bunurile însă, în proporție de 50% sunt în mâinile românilor.

Locuitorii sunt toți înstăriți și gospodari. Ei alimentează piața Timișoarei din primăvară și până în toamnă începând cu flori și sfârșind cu cele mai bune fructe, struguri, etc. Pământul și-l lucrează foarte rațional, scoțind din el maximum de beneficii. Se ocupă de semeni cu creșterea și îngrășatul vișilor.

Satul este din cele mai sistematizate. Bugetul comunei însumează 900.000 l. anual. Comuna are două bănci și două fabrici de cărămidă, dar nici o cooperativă.

Biserica și școala, al cărei dir. este inv. Ioan Chetrinescu, sunt la înălțime. În ce privește portul național însă, după cum s'a văzut din cele de mai sus, lasă mult de dorit. Este extrem de alterată și trebuie începută o acțiune de a-l regenera. Începutul l-a făcut d-na prefect col. V. Popovici, și ne-a fost dat să vedem fetele din loc înenate că la ruga lor au fost premiate fete din alte sate.

T. BAL.

Din Mehadica

Duminică 13 August a. c. dl. subnotar an Rădulescu, a convocat, în sala comunei, o școală primare, pe locuitorii comunei, cărora le-a vorbit despre „Măloacele de apărare ale satului în caz de atac aerian.”

Dl. Ioan Ratzeș, comandantul pompierilor, a arătat „Rolul pompierilor în apărarea antiaeriană.”

Expunerile au fost ascultate cu cel mai viu interes de către cei prezenți.

S'a luat inițiativa, ca în fiecare Duminică să se țină asemenea ședințe cu caracter instructiv, pentru a familiariza publicul cu noțiunea apărării pasive.

O îndrăzneală spargeră

la sucursala librăriei „Moravetz” din Iosefin

Timișoara, 17. — La sucursala librăriei „Moravetz” din piața gen. Dragăușanu s'a săvârșit o îndrăzneală spargeră în pauza dela amiază, când magazinul era închis.

Indivizi necunoscuți s'au introdus în chei potrivite, prin intrarea dela stradă în librărie, furând cca 40 de stiloare, câteva bichete și alte obiecte ce se găseau în vitrină.

Mărfurile furate sunt evaluate la 30—35.000 lei.

Poliția face cercetări, pentru descoperirea îndrăzneților spărgători, cari ziua'n amiaza mare au dat lovitura într-un magazin din centrul orasului.

Mare asortiment de prima calitate în

Rame și Blondelle

cu prețuri reduse la firma

„A U R A”

Timișoara 1, Str. Emilianca 5 (Casa Scherter)

INFORMAȚIUNI

istoricul zilei

— La 17 August 1786 moare regele Prusiei, Frederic cel Mare, pe timpul căruia trăse cel mai mari literați și filosofi germani, ca Goethe, Kant și Schiller.

— La 17 August 1812, Napoleon I, în drum spre Moscova, cucerește cetatea Smolensk. Nu rușii sunt acei ce l-au învins pe Napoleon, ci însăși Rusia.

— În ziua de 18 August anul 48 în H., Pompei moare în Egipt, fugărit fiind de Cesar împăratul Romanilor.

— În ziua de 18 August 1207, moare împăratul romano-bulgar Ioanîță, acela care a zdrobit trufia Bizantină, și chiar pe Cruzați atunci când voise-ră să-l cuturească țara.

— La 18 August 1765 a fost încoronat ca împărat al românilor Iosif II. E de amintit că acest împărat a decretat egalitate între popoarele imperiului său, fără deosebire de naționalitate și religie; la nerespectarea căruia decret, mai târziu se iscă revoluția lui Horea.

— La 18 August 1830 se naște Francisc Iosif I, fostul împărat al Austro-Ungariei pe timpul marelui război.

— În 18 August 1858, moare vestitul staroste de lăutari, Barbu Lăutarul atât de mult cântat de V. Alexandri și este îngropat la Biserica Zlatoșt din Iași.

P. C. MILOȘ

— EXCELENȚA SA DOMNUL DR. ALEXANDRU MARTA, rezident regal al Ținutului Timiș, s'a înoplat din concediul de odihnă petrecut la Bocșa Montană. Excelența Sa și-a reluat Miercuri dimineața ocupațiile la țint.

— Ancheta conflictului de muncă dela Blgăr a fost înaintată inspectoratului muncii. Am scris, la timp, despre aventura celor 150 de maramureșeni aduși la lucru de mine la exploatarea Bigăr în județul Severin, și cari au rămas pe armă fără lucru, fiind nevoite autoritățile a se îngriji de transportarea lor cu fol de drum îndărăt în Maramureș. În chestiunea aceasta s'a ordonat o anchetă, pe care au făcut-o, la fața locului d-nii inspector minier M. Crăciun din Oravița, Ion Folteanu șef de birou la camera de muncă Timișoara și prim-procurorul Grivei dela Moldova nouă.

Procese verbale ale acestei anchete au fost înaintate inspectoratului muncii din Timișoara.

— CONFIRMAREA MANDATULUI DE ARESTARE AL LUI BERENEANȚU GHEORGHE. Secția II-a a tribunalului local a confirmat leri mandatul de arestare al lui Gheorghe Bereneanțu.

— Dl. dr. AUREL BACIU, fost asistent al Clinicii Medicale din Cluj și-a deschis cabinetul medical de boli interne și de plămâni în strad. I. C. Brătianu 28, etaj II (aproape de gară). Consultații între 8—10 a. m. și 4—6 d. m. Roentgen — ultrasculte — quartz.

— Dacă stingei lampa Dvs., n'aveți lumină, iar dacă vă serviți de săpunul medical HEINRICH BORAX nu mai aveți tenul gras și lucios.

— Starea civilă la 16 August. Nașcuți: Maria, fiica lui Iosif Szüttner; Elisabeta, fiica lui Pavel Balazs; Adriana, fiica lui Petru Rus, funcționar la C. F. R.; Ștefan Iosif, fiul lui Francisc Rutai; Hildebrand Paulina, fiica lui Viliam Ludwig; Iosif, fiul lui Pavel Farkas. Morți: Maria Simion, de 17 ani; Ida Reich, de 72 ani; Dimitrie Gavra, de 60 ani, pensionar de Stat; Iosif Farkas, de 1 zi.

— NUNTA DE ARGINT A D-LUI COL. THIERRY. D. colonel i. r. William Thierry, din administrația ziarului nostru, și-a sărbătorit într'un cadru intim, nunta de argint după 25 ani de căsnicie fericită.

— DL. CORNEL JUCU, șef de serviciu, director de cabinet al d-lui dr. Gh. Ciupe, secretar general al Ținutului Timiș, îndeplinește provizoriu atribuțiile de șef de cabinet al Excelenței Sale Domnului Rezident Regal dr. Alexandru Marta, în lipsa d-lui Coriolan Proșteanu, care execută actualmente o concentrare. La cabinetul d-lui secretar general dr. Gh. Ciupe, d-sa este înlocuit de dl. dr. Gheorghe Costă.

— Anteproiectul regulamentului legii administrative în discuția șefilor de servicii dela primărie. Dl. dr. Emil Țieranu, primarul șef al municipiului Timișoara, a prezidat Miercuri după amiază o ședință a șefilor de servicii dela municipiu, în cadrul căreia s'a discutat anteproiectul regulamentului legii administrative din 1938, făcându-se diferite observații și propuneri în legătură cu acest anteproiect. Rezultatul discuțiilor va fi trimis Ministerului de Interne.

— EXCURSIE LA CONSTANȚA. Membrii breslei funcționarilor particulari a Ținutului Timiș, aduce la cunoștința membrilor săi cari doresc să participe la excursiunea organizată de Ministerul Muncii, în cadrul Muncă și Voe Bună, la Constanța în ziua de 29 I. c. să se prezinte pentru înscriere la sediul breslei din Cetate, str. Eminescu 5, unde vor primi orice fel de informații. Costul transportului, dus și întors, la această excursiune, este de lei 778.

— S'a știut din cauza unei boli de inimă. Săteanul Ruppel Adamek din Clopodia s'a sinucis prin strangulare, din cauza unei boli vechi de inimă. Sinucigașul era în vârstă de 62 ani.

— Pentru copiii foști sub ocrotire, cari nu au cetățenia română. Printr'o indulgență ministerială, avându-se în vedere greutățile ce se depun pentru dobândirea naționalității precum și mulțimea solicitanților, — s-a dat o prelungire de trei luni pentru înscrierea în listele de naționalitate de pe lângă primăriile comunale. Centrul de ocrotirea copiilor din Timișoara și Arad face cunoscut pe această cale tuturor celor ce au fost în 1924 sub îngrijirea lor și atunci nu au putut obține naționalitatea din cauza lipsei actelor, etc. ca înăuntrul acestui termen de trei luni să se înscrie în listele de cetățenie deschise acuma pe lângă fiecare primărie. Neplăcerile cari provin dacă vor scăpa și acest termen sunt cunoscute: ei nu vor putea obține nici un drept de participare în viața publică. Calfele spre a deveni meșteri trebuiesc să aibă naționalitatea română. Orice muncitor sau meseriaș dacă nu își are cetățenia, ori cât ar fi de priceput, nu-și poate găsi plasament. Asadar a nu se pierde acest ultim termen. Copiii aflați încă sub ocrotirea institutelor vor avea situația aranjată prin instituție.

— TIMPUL PROPABIL DE 17 AUGUST: Presiunea atmosferică mai întâi în creștere cu 1—3 mm, apoi în scădere cu 1—3 mm. Cerul mai mult acoperit în jumătatea de Vest și de Nordul țării și variabil, mai mult senin în partea de șes. Temperatura în scădere. Ploi vor cădea în jumătatea de Vest și regiunea de munte.

— DL. DR. NICOLAE TABLE, secretar general al municipiului Timișoara, reintors din concediul petrecut la Poiana mărului, și-a reluat ocupațiile la primărie.

— Procesul lui Ion Stanciu. Tribunalul Timiș-Torontal s. V-a a judecat Miercuri dimineața procesul lui Ion Stanciu, căruia i se pun în sarcină o mulțime de fapte pedepsite de codul penal și care la un moment dat îmbrăcase și uniformă de sublocotenent, fără a avea acest grad. Inculpatul, invocând faptul că a rămas fără apărător, deoarece avocatul i-a denunțat procura, a cerut amânarea debaterii; a mai cerut apoi punerea sa în libertate, până la noul termen, pe motiv că are domiciliu stabil și a executat deja 4 luni și jumătate de arest preventiv. Tribunalul a admis amânarea procesului, însă, în urma opunerii reprezentantului ministerului public, a respins cererea de punere în libertate. Procesul a fost amânat pentru 3 Septembrie.

— Cazul dela Ruschița. D. insp. Traian Haneș, dela Inspectoratul general al Muncii face în prezent o anchetă la cariera de piatră dela Ruschița, județul Severin, unde direcțiunea întreprinderii a concediat mai mulți muncitori pentru simplul motiv că s'au înscris în breaslă. Cazul este destul de grav, deoarece legea prevede că nimeni nu poate împiedeca pe muncitori a se înscrie în breaslă.

— Dr. LAMPEL ARMAND, medic internist și-a reluat consultațiile între orele 3—5 p. m. în Cetate, Str. Eugen de Savoia No. 9. Telefon 32—99.

— Denunțat parchetului pentru bătaie. Țăranul Jidăneanțu Vasile din Cerneteaz a fost reclamat parchetului pentru bătaie de locuitorul Șerban Ioan.

— Pentru același lucru a fost făcut un denunț, contra lui Tusch Ladislau din Gătaia, de către Romulus Popovici din Sculea.

DIANA

inseamnă bună dispoziție

— O nemțoaică din Comloș moșteneste pe o mătușă bogată decedată în America. O tânără croitorească nemțoaică din acest sat, pe nume Maria Kleefass văduvă prin divorț, mamă a unei copile de trei ani, — a fost încunostințată că este moștenitoarea unei mătușe care a murit nu de mult în America lăsându-i întreaga avere. Fericita moștenitoare își pregătește plecarea spre noul continent pentru a-și lua în primire milioanele ce o așteaptă. Nefericită în căsnicie, nemțoaica pare să aibă de acum înainte mai mult noroc în viață, fiindcă nu aduce anul ce aduce ceasul. Notarul public american și-a făcut datoria prin anunțul consular adresat fericitei moștenitoare. Vom reveni cu amănunte.

— Atențiune. Deoarece soția mea, Magdalena Miskrits, și-a părăsit căminul și nu mai trăește cu mine viață conjugală, atrag atențiunea tuturor să nu o crediteze cu bani, pentru că subsemnatul nu plătesc nici o datorie făcută de ea. Timișoara-Fratelia, 14 August 1939. Iosif Miskrits.

— Schimbare la aeroport. Suntem informați că d. căp. Matache, comandantul aeroportului Timișoara, a fost mutat, la cerere, la aeroportul Brașov. Până la numirea altui comandant la aeroportul Timișoara, postul este girat de d. Pompiliu Iordan.

— Detașamentul de străjeri români a plecat în Italia. Miercuri a trecut prin punctul nostru de frontieră, cu simplonul, detașamentul român de 25 de elevi aleși din tot atâtea școale secundare din țară, care merg în tabăra Campo di Roma unde au fost invitați de Ministerul italian al Instrucțiunii publice ca să-și petreacă în comunitatea elevilor de aceeași vârstă, italieni, până la data de 5 Septembrie. Detașamentul este condus de dd. prof. dr. Ilie Sulea, Marius Balusachi, și G. Constantinescu. Demonstrativ înainte de îmbarcare pentru părăsirea pământului românesc, detașamentul a desfășurat cu solemnitate, pe peronul gării Jimbolia, culorile mândre ale treicolorului nostru. Stegar era elevul din clasa 8-a a liceului C. Diaconovici Loga din Timișoara, Pavel Olariu, fiul d-lui Olariu, fost ajutor de primar al municipiului Timișoara. Acest tânăr care e un eminent elev, este singurul care reprezintă Banatul și Ținutul Timiș în această frumoasă călătorie de frăție româno-italiană.

— Bal pentru înzestrarea armatei, amânat. Primăria comunei Comloș, din inițiativa fruntasilor ei a hotărât ca balul tradițional de Sfânta Marie — 15 Aug. — să-l aranjeze în scopul mării fondului de înzestrare al armatei române. Acest gest este de toată lauda. Celelalte comune pot lua pildă dela acest cuib de românism care este Comloșul mare, sat format din pandurii lui Tudor Vladimirescu. Din cauza ploii torențiale petrecerea a fost amânată pe duminică, 20 August.

— Corul din Comloș s'a unificat. Din cauza prea multelor voci, corul ortodox din Comloș se despărțise în două fracțiuni. S'a constatat că fracțiunea care era în ultimul timp sub conducerea lui Nistor Miclea, cunoscutul dirijor bănățean, face progrese, obținând și distincție la Ateneul Român în 8 Iunie s. c. La dorința d-lui prefect colonel Popovici, care a vizitat zilele trecute Comloșul și-a fost adânc impresionat de cântecul auzit. — fracțiunile s'au contopit. Conducător rămâne pe mai departe Nistor Miclea, fiindcă de multă vreme n'au mai avut comloșeni un cor mixt atât de bun. Înțierea face puterea.

Mica publicitate

Intr'o vilă modernă este de închiriat locuință cu 4 camere, apartament modern, dependent și telefon în casă. II, Str. 1 Decembrie No. 38. La subsool este de închiriat o locuință cu o cameră mobilată, bucatărie și cameră de alimente. Tot aci este de închiriat o locuință cu o singură cameră elegantă și sănătoasă. Tramvai la poartă.

PROFESOARĂ DIPLOMATĂ prepară în ore particulare limba germană, engleză, franceză, latină, greacă și română, deasemenea și stenografia română și germană. Circ. III, Bulev. Carol I. No. 7, etaj II, ușa 9.

Uși și ferestre de ocazie se pot cumpăra Str. Pestalozzi 4.

Capitol

azi

LILIACUL

După nemuritoarea operetă a lui J. STRAUSS
cu: Lida Baarova - Hans Söhnker - Hans Moser - Georg Alexander
Inceputul repr. la orele: 6 și 9.

„DACIA”

e ziarul tuturor

ULTIMA ORĂ

Avertismentele presei germane și italiene

„Danzigul nu este o problemă, — el este un oraș german“

Conferințele și compromisurile sunt excluse
Un senzațional articol al dlui Virginio Gayda

Berlin, 17 (Rador). — Agenția D. N. S. transmite următoarele:

Presă germană respinge cu energie ideea răspândite de presa franceză și engleză cu privire la o conferință pentru rezolvarea litigiului germano-polon.

„Deutsche Allgemeine Zeitung” scrie:

Nici o conferință nu va putea hotărî altfel decât că Danzigul este un oraș german și noi suntem cu atât mai siguri că problema coridorului trebuie să fie soluționată conform dorințelor germanilor, cu cât ținem seama de faptul că cei ce urmăresc politica de încercuire au rostit cuvântul „condițiuni.”

Ziarul face aluzie la editorialul apărut în „Times”, care a scris că puterile cari voiesc pacea trebuie să-și termine instrumentele lor de apărare militară și diplomatică, pentru a putea formula în urmă, bazele unei noi păci și condițiunile în care ele ar fi gata să negocieze.

„Amenințările ascunse în acest program de pace — continuă ziarul german — fac ca aceste condițiuni să se aseamene cu cele dela Versailles.”

„Lokalanzeiger” declară:

Nu voim compromis, ci voim dreptul nostru. Danzigul nu este o problemă, ci este un oraș german care aparține Germaniei. Coridorul rupt din trupul Germaniei nu este nici el o problemă, ci este ceva absurd, care trebuie suprimat. În asemenea condițiuni, nu poate fi vorba nici de conferințe, nici de compromisuri.

ITALIA DĂ SFATURI

Roma, 17. — „Stefani” transmite:

Trecând în revistă evenimentele din ultimele luni, care au determinat actuala situație europeană, „Giornale d'Italia”, scoate în relief faptul că Polonia este astăzi arbitru propriei sale soarte. Ea poate sau să trateze cu Germania pentru a recunoaște drepturile acesteia asupra Danzigului și asupra teritoriilor

O faptă bună

a echipierilor Serviciului Social din tabăra dela Ciacova

Timișoara, 17. — Porniți să cultive virtuțile alese, în sânul națiunii, pentru a ridica satele românești, echipierii Serviciului Social se învrednicesc de multe fapte bune.

O astfel de faptă, din care se desprinde dragostea de bine și frumos a echipierilor Serviciului Social, a fost realizată în orașelul Ciacova, din județul Timiș-Torontal.

Echipierii cari se găsesc cantonați în tabăra de aci, văzând starea de paragină în care se găsea cimitirul bisericilor ortodoxe română și sârbă, cu brațele lor tinerești au curățat și construit alei, au desțelenit mormintele, au reparat crucile doborâte de vreme, au plivit flori, etc.

Astăzi, cimitirul are înfățișarea pe care trebuia s'o aibă, datorită intervenției însuflețitorilor echipieri.

Gestul lor creștinesc, trebuie însemnat deosebit, ca un fapt care caracterizează această generație de elită, crescută în școala muncii pentru renașterea țării noastre.

germane, sau să facă războiu contra Germaniei.

Trebuie deci, — scrie mai departe Virginio Gayda — să reînnoim față de Polonia sfaturile de a veghia cu o bună înțelegere a realităților asupra adevăratelor sale interese, fără a îngădui ca ele să fie deformată de interese străine.

Nimeni nu amenință independența Poloniei, iar interesele economice ale acestei țări nu sunt și nu vor fi lovite de Germania, și aceasta chiar de poloni. Se se economice și drepturile naționale

ale germanilor din Danzig și chiar ale Germaniei, și aceste chiar de poloni.

Tratând cu Germania și rezolvind conform justiției problema Danzigului, reluând astfel raporturile amicale cu marele popor vecin, polonii nu vor avea nimic de pierdut. Dacă însă ei vor alege războiul în locul negocierilor, nesocotind drepturile germane și punând în primejdie propria lor existență, atunci ei nu trebuie să uite că în caz de război Italia își va face datoria ca totdeauna și că axa este neînfrântă ca oțelul.

Festival românesc la Lisabona

Conferința dsoarei Elena Văcărescu, despre rolul M. S. Regelui Carol II, în renașterea României

LISABONA, 17 (Rador). — D-soara Elena Văcărescu, care răspunzând unei invitații oficiale, și care se află actualmente în vizită, în Portugalia, a luat parte la un festival românesc organizat la postul de radio difuziune din Lisabona sub auspiciile Legației Române.

După cuvântările introductive, rostite de d. Mihai Cămărășescu, însărcinatul cu afaceri al României și d. Henrique Galvao, directorul general al propagandei, d-soara Elena Văcărescu

a vorbit în limba franceză despre — „România de astăzi, — punând în lumină rolul covârșitor jucat de M. S. Regele Carol, în renașterea României.

Dsoara Văcărescu a descris virtuțile și vitalitatea națiunii române, al cărei simbol este întruchipat în persoana guvernului.

Programul s'a încheiat cu rapsodia română a lui Enescu.

Presă din Lisabona da festivalului o largă publicitate, reproducând estrase din cuvântările rostite.

Două milioane germani se află sub arme

Londra, 17 (Rador). — „Times” transmite știrea după care pregătirile militare ale Germaniei continuă a se desfășura într'un ritm viu.

Chiar după evaluări conservative, nu-

mărul oamenilor aflați sub arme, trebuie să fie actualmente de peste 2 milioane, față de aproximativ 1,700.000, cari erau acum câteva zile.

Se va împiedica expedierea din Elveția a materialului de propagandă german destinat Franței

Belfort, 17 (Rador). — Se anunță din izvor oficial că în urma informațiilor publicate de ziarul elvețian „Nationalzeitung” din Basel, care protesta contra introducerii în Elveția a manifestelor publicate de serviciile germane de propagandă, manifeste care erau apoi timbrate și expediate din Elveția pe adresa

unor persoane din Franța, guvernul federal din Berna a dat dispozițiuni serviciilor poștei elvețiene să ia măsuri pentru a evita răspândirea prin poștă a acestui fel de corespondență.

Elveția nu vrea cu niciun chip să slujească intermediar pentru o propagandă destinată unei națiuni vecine.

Trei milioane fraude la municipiul București

București, 17 (SIR). — Parchetul Ilfov a deschis acțiune publică împotriva numitului Isidor Christea, funcționar la Primăria Municipiului București, pentru gestiune frauduloasă. Acesta a ridi-

cat, împreună cu coaculpatul Mihail Ionescu, suma de 3.335.000 Lei din fondul Casei de Pensii și Ajutor. În locul banilor ridicați, inculpații au lăsat în casă chitanțe și bonuri fără valoare.

E. S. Dl. Rezident Regal
Dr. Alexandru Marta
la redacția „Daciei”

TIMIȘOARA, 17. — Redacția ziarului nostru a avut Miercuri după masă onoarea vizitei Excelenței Sale Dlui Rezident Regal Dr. Alexandru Marta. Excelența Sa, care a găsit redactorii noștri și personalul administrativ în plină activitate, s'a interesat viu de mersul lucrărilor, întreținându-se cu multă amabilitate cu toți cei prezenți.

Vizita aceasta, făcută imediat după întoarcerea Excelenței Sale din concediu, a fost pentru familia „Daciei” o răplată a muncii depuse și o prețioasă încurajare pentru viitor. Felul direct și plin de bunăvoință cu care dl Rezident Regal al Ținutului Timiș a ascultat expunerea unor dificultăți inerente tuturor începuturilor, humorul fin cu care a povestit unele întâmplări din tinerețea Excelenței Sale, i-au câștigat toate inimile.

La plecare, după o ședere de peste o oră, Dl Rezident Regal și-a exprimat satisfacția pentru cele constatate și a adresat câteva calde cuvinte de îmbărbătare și urări de succes redactorilor adunați în jurul Excelenței Sale.

† Vasile Gligor

Timișoara, 17. — Marți dimineața murit, în împrejurări tragice, în timp ce era transportat dela sanatoriu Bega din Timișoara spre casă la Aliuș, notarul Vasile Gligor din amintita comună. El murit în urma unei septicemii generale, față de care știința medicală n'a mai putut da nici un ajutor.

Vasile Gligor, care era un membru de vază al corpului notarilor din Timiș-Torontal, s'a născut la 23 Iunie 1900. A luat parte la războiul mondial și campania dela Tisa, unde a luptat ca voluntar, sub comanda generalului Moșoiu.

Inmormântarea a avut loc Miercuri la Aliuș. Prohodirea s'a făcut de un sebor de opt preoți. Discursuri funebre au rostit dr. Alexandru Lighezeanu, președintele asociației notarilor, notarul Bunea din Sistorovăț, preotii V. Savi din Aliuș și Todan din Fibiș. La tristă ceremonie a înmormântării au mai participat dnii: dr. Traian Murgu, șef de serviciu la prefectură, Traian Boroancă șef de cabinet, Aurel Albu, contabil județean, notarii Remus Ania, T. Mesarușiu, Iuliu Chwalibog, Gruța și primpretorul Epaminonda Popovici din Vingă.

De prepararea funerariilor s'a îngrijit d. notar Gh. Petcu, care girează actualmente notariatul Aliuș.

Defunctul este plâns de soția sa Pătrăscuță Pitic, originară din Costeiu din Banatul jugoslav. de fiul Mircea în etate de 9 ani și de multe rudeni, între care familiile dr. Nicolae Imbroane, preot Bizerea din Deta, etc.